

Sygn. akt VIII Gz 97/18

POSTANOWIENIE

Dnia 28 czerwca 2018 r.

Sąd Okręgowy w Bydgoszczy VIII Wydział Gospodarczy

w składzie:

Przewodniczący: SSO Artur Fornal (sprawozdawca)

Sędziowie: SO Elżbieta Kala

SO Marek Tauer

po rozpoznaniu w dniu 28 czerwca 2018 r. w Bydgoszczy

na posiedzeniu niejawnym

w sprawie z powództwa (...) **w W.**

przeciwko **A. O. (1)**

o zapłatę

na skutek zażalenia pozwanego na postanowienie Sądu Rejonowego w Bydgoszczy z dnia 9 listopada 2017 r. (sygn. akt VII Po 68/17)

p o s t a n a w i a:

oddalić zażalenie.

Elżbieta Kala Artur Fornal Marek Tauer

Sygn. akt VIII Gz 97/18

UZASADNIENIE

Pozwany A. O. (2) wniósł o wyłączenie sędziów Sądu Rejonowego w Bydgoszczy : E. G., B. S., J. B., J. J. , M. K., A. B., A. K. oraz R. W. od udziału w sprawie z powództwa (...) o zapłatę prowadzonej przed tym Sądem pod sygnaturą VIII GC 1292/17. W uzasadnieniu wskazał, iż wskazane osoby nie są bezstronne i nie ma zaufania do wyżej wymienionych sędziów.

Wszyscy ci sędziowie złożyli do akt ww. sprawy stosowane wyjaśnienia, w których podali, iż w ich ocenie nie zachodzą okoliczności uzasadniające ich wyłączenie od rozpoznawania i rozstrzygnięcia sprawy.

Sąd Rejonowy w Bydgoszczy postanowieniem z dnia 9 listopada 2017 r. oddalił powyższy wniosek, a w uzasadnieniu wskazał, że żądanie pozwanego było bezzasadne. Sąd ten zauważył, że stosownie do art. 49 k.p.c. sędzia podlega wyłączeniu na jego żądanie lub na wniosek strony, jeżeli istnieje okoliczność tego rodzaju, że mogłaby wywołać uzasadnioną wątpliwość co do bezstronności sędziego w danej sprawie. Wyłączenie sędziego jest więc możliwe w oparciu o jakiegokolwiek okoliczności mogące wywołać uzasadnioną wątpliwość co do jego bezstronności w danej sprawie. Oznacza to, że wyłączenie sędziego może uzasadniać także okoliczność niemająca cech stosunku osobistego między sędzią a jedną ze stron, również w przypadku stwierdzenia, że tego rodzaju wątpliwości mogą pojawić się u strony, niezależnie od własnego przekonania o ich zasadności. Gwarancje bezstronności sędziowskiej muszą

być bowiem pojmowane szerzej - jako umożliwiające wyłączenie w wypadku okoliczności (zarówno wewnętrznych, jak i zewnętrznych), które w sytuacji konkretnego sędziego mogą budzić uzasadnione wątpliwości co do wydania orzeczenia opartego na w pełni zobiektywizowanych przesłankach. Sąd Rejonowy podkreślił jednak, że oceniając rzecz obiektywnie, w niniejszej sprawie nie zachodzą jakiegokolwiek okoliczności, które mogłyby budzić wątpliwości co do bezstronności sędziów wymienionych we wniosku. Pozwany żądający wyłączenia ww. sędziów poprzestał bowiem na ogólnikowym stwierdzeniu, że nie ma zaufania do wymienionych we wniosku sędziów i uważa, że nie są oni bezstronni. Twierdzenia te nie zostały w żaden sposób choćby uprawdopodobnione, w szczególności pozwany nie wyjaśnił z czego ma wynikać jego brak zaufania i jakie widzi przejawy niezachowania bezstronności przez sędziów. W ocenie Sądu a quo nie sposób ustalić na tej podstawie żadnej okoliczności, która mogłaby wywołać jakiegokolwiek wątpliwości w tym zakresie, tym bardziej, że przed złożeniem wniosku o wyłączenie sędziów czynności sędziego sprawozdawcy polegały jedynie na doręczeniu odpisu pozwu, wezwaniu pozwanego do uzupełniania braków sprzeciwu od nakazu zapłaty, a następnie do wyznaczenia terminu rozprawy. Wniosek o wyłączenie został natomiast złożony przez pozwanego bezpośrednio przed dniem rozprawy, a w związku z tym nie przeprowadzono postępowania dowodowego i nie wydano jakichkolwiek rozstrzygnięć na rozprawie. Sam pozwany nie stawił się na posiedzeniu sądu wyznaczonym na rozprawę, nie składał także żadnych oświadczeń na piśmie. Niezależnie od powyższego Sąd Rejonowy zauważył, że decyzje sądu w przedmiocie przebiegu procesu, mogłyby stanowić ewentualnie podstawę do zaskarżenia wyroku i stanowić zarzut apelacyjny, co do zasady nie jest to jednak podstawa do wyłączenia sędziego. Samo zaś przeświadczenie strony co do tego, że sędzia prowadzi proces wadliwie, zwłaszcza nieobiektywnie, nie jest jeszcze przesłanką do żądania wyłączenia sędziego, strona może bowiem zwalczać wadliwe orzeczenia wydawane przez sąd przy pomocy środków odwoławczych. Nie można natomiast, poprzez składanie nieuzasadnionego wniosku o wyłączenie sędziego, wpływać na skład sądu rozpoznającego sprawę. Zatem ogólnikowe zarzuty pozwanego odnoszące się do braku bezstronności sędziów, bez odniesienia do konkretnych podejmowanych czynności procesowych nie mogą stanowić podstawy do wyłączenia sędziego od rozpoznawania sprawy. W ocenie Sądu Rejonowego właściwym trybem do kwestionowania zasadności działań sędziego i podejmowanych przez niego decyzji jest korzystanie z przysługujących środków zaskarżenia poszczególnych decyzji procesowych, a w razie braku uprawnienia do zażalenia podnoszenie tych okoliczności w ewentualnym środku zaskarżenia orzeczenia co do istoty sprawy, po uprzednim zgłoszeniu uchybień do protokołu w trybie art. 162 k.p.c. W tym stanie rzeczy Sąd Rejonowy uznał, że nie zostały spełnione przesłanki z art. 49 k.p.c., a brak było również przesłanek wyłączenia sędziów z mocy ustawy (art. 48 k.p.c.).

Zażalenie na powyższe postanowienie wniósł pozwany, domagając się jego uchylenia w całości. W ocenie skarżącego zaskarżone postanowienie nie było powiązane z merytorycznym rozparzeniem podniesionych przez niego zarzutów. Pozwany domagał się w związku z tym rzetelnego ich przeanalizowania.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje :

Zażalenie pozwanego nie zasługiwało na uwzględnienie.

Nie ulega wątpliwości, że instytucja wyłączenia sędziego stanowi realizację prawa strony do rozpatrzenia sprawy przez bezstronny i niezawisły sąd, gwarantowanego w art. 45 ust. 1 Konstytucji (zob. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 20 lipca 2004 r., SK 19/02, OTK ZU nr 7/A/2006 poz. 67). Przyczyny uzasadniające wyłączenie przez sąd sędziego na jego żądanie lub na wniosek strony nie zostały przez ustawodawcę wyszczególnione, w art. 49 k.p.c. wskazano bowiem w sposób ogólny, że chodzi o sytuacje, gdy istnieje okoliczność tego rodzaju, że mogłaby ona wywołać uzasadnioną wątpliwość co do bezstronności sędziego w danej sprawie.

Trzeba podkreślić, że instytucja ta służyć ma m.in. realizacji zewnętrznych znamion niezawisłości sędziowskiej (wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 grudnia 2005 r., SK 53/04, OTK-A 2005/11/134). Sąd obowiązany jest zapewnić stronom realną możliwość urzeczywistnienia prawa do sądu, przestrzeganie reguł wyłączenia sędziego służy bowiem budowie społecznego zaufania do wymiaru sprawiedliwości (wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 20 lipca 2004 r., SK 19/02, OTK ZU 7/A/2006, poz. 67). Nie można także zaprzeczyć, że wyłączenie sędziego staje się niezbędne, gdy strona ma chociażby subiektywną, lecz uzasadnioną wątpliwość co do bezstronności sędziego (zob. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 29 października 1993 r., I CO 37/93, LEX nr 78451).

Nie można jednak zgodzić się z poglądem, że same tylko wątpliwości strony co do tego, że sędzia nie jest bezstronny – bliżej nieskonkretyzowane, jak w niniejszej sprawie – są przesłanką do żądania jego wyłączenia. Przyjęcie takiego założenia prowadzić może wprost do paraliżowania funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości, w sytuacji gdy instytucja wniosku o wyłączenie sędziego będzie wykorzystywana instrumentalnie. Wniosek taki musi być zatem uzasadniony właśnie istnieniem wątpliwości co do bezstronności sędziego (stwierdzeniem okoliczności tego rodzaju, że mogłaby ona wywołać uzasadnioną wątpliwość w tym zakresie), a nie tylko samym ich sformułowaniem (zob. uzasadnienie postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2010 r., II UO 1/10, LEX nr 612106).

Trzeba ponadto zwrócić uwagę, że w niniejszej sprawie wnioskiem pozwanego o wyłączenie zostali objęci wszyscy (in gremio) sędziowie orzekający w VIII Wydziale Gospodarczym Sądu Rejonowego w Bydgoszczy, a nie tylko SSR A. K., której sprawę tą przydzielono – w dniu 9 maja 2017 r. – według kolejności wpływu, zgodnie z ustalonym podziałem czynności - stosownie do obowiązującego wówczas brzmienia § 43 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 23 grudnia 2015 r. Regulamin urzędowania sądów powszechnych; Dz.U. z 2015 r., poz. 2316 ze zm. (zob. k. 1, 19 i 72 akt VIII GC 1292/17 upr). Tymczasem, w ocenie Sądu odwoławczego, ocena przesłanek wyłączenia sędziego co do zasady powinna dotyczyć indywidualnego sędziego, który rozpatruje konkretną sprawę, zatem nie tego, który dopiero w przyszłości (potencjalnie) mógłby ją rozpatrywać. W obecnym stanie prawnym wiąże się to ściśle z ustrojową zasadą niezmienności składu (art. 47b ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. - Prawo o ustroju sądów powszechnych; tekst jedn.: Dz.U. z 2018, poz. 23 ze zm.).

Powtórzyć zatem trzeba, że pozwany nie podał żadnych konkretnych okoliczności mających świadczyć o bezstronności zarówno sędziego referenta, jak i pozostałych sędziów wymienionych we wniosku. W związku z powyższym wnioskiem każdy z ww. sędziów złożył indywidualne oświadczenia, z których wynika, że nie mają oni wiedzy o jakichkolwiek okolicznościach mogących wywołać wątpliwości co do ich wątpliwości (zob. k. 77, 125 – 131 akt VIII GC 1292/17 upr). Skoro więc wniosek apriorycznie, bez żadnego ku temu uzasadnienia, zakłada, że sędziowie ci nie są bezstronni, nie ma podstaw do zakwestionowania tych oświadczeń. Sędzia sprawuje szczególną funkcję publiczną, stąd i jego ocena uzasadnienia (racji) wniosku o wyłączenie sędziego nie jest bez znaczenia. Od sędziego wymaga się przecież, aby zawiadomił sąd o zachodzącej podstawie swego wyłączenia i powstrzymał się od udziału w sprawie, stosownie do art. 51 k.p.c. (zob. uzasadnienie cytowanego wyżej postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2010 r., II UO 1/10, LEX nr 612106).

Mając na uwadze przytoczone okoliczności Sąd Okręgowy na podstawie art. 385 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.c. orzekł jak w sentencji.